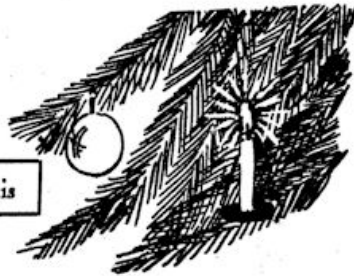

HET KERSTBOOMPJE

door C. Wilkeshuis

„Hoe doen we van het jaar met het boompje?” vroeg de oude Blom aan Baje, zijn vrouw, en hij blies een dikke tabakswolk uit zijn pijp, en keek Baje nadenkend door zijn brilleglazen aan. Hij had het al vijf-en-twintig keer gevraagd, ieder jaar tegen Kerstmis opnieuw.

„Me dunkt, we moesten het van 't jaar maar weer branden,” antwoordde Baje.

Blom wist, dat ze dit zeggen zou. En hij had er op gerekend ook, dat het boompje deze keer wéér in de kleine pronkkamer zou staan, want verleden jaar had hij twaalf kaarsjes extra gekocht. Dat doe je natuurlijk niet, als je niet van plan bent, zo'n boompje weer op te tuigen.

Blom klom met zijn oude benen de steile ladder op, die in het zoldergat stond, en hij zocht onder het schuine dak naar de doos, waarin het boompje was opgeborgen. Een echte boom was het niet : die kan je niet opvouwen. Het was een kunstboompje, en je kon het dichtslaan, net of het een paraplu was : de takken tegen het stammetje. En bij de doos, waarin het boompje zat, stond een andere doos met de versiersels : een gouden vogeltje met een zilveren staart, een paar ballen, een slinger en dan nog wat „snieksnaren”. En ook het cartonnetje, waarin de twaalf gekleurde kaarsjes zaten.

Ziezo, nu had hij het hele geval heelhuids beneden gekregen. Bij de tafel pakte hij het boompje uit de doos.

Nou, nou, die boom was er in de loop van de jaren ook niet mooier op geworden. De takjes draaiden stroef, alsof ze reumatiek hadden. Het groene, glimmerige goedje, waarmee de takken waren beplakt, en dat de blaadjes moest verbeelden, was er hier en daar afgeschilferd. Maar daar wist Blom wel raad mee. Hij had nog „siedpampier” (zijde- of vloeipapier) in de kast liggen, net zulk groen als van het boompje, en nu knipte hij er met Baje's schaar een paar repen af, maakte er fijne puntjes aan, en wond het om de kale plekken, die hij eerst met wat kleefsel had ingesmeerd.

„Hij is nog mooier dan toen hij nieuw was,” zei Blom tevreden.

„Zal ik die kaarsenhoudertjes nog wat oppoetsen?” vroeg Baje.

Dat vond Blom helemaal niet nodig. Ze hadden wel wat bruine roestvlekjes gekregen, maar als al dat geglinster in de stakerige takjes hing, en als de kaarsjes brandden, dan merkte je er niets meer van.

Maar Baje had haar koperpoets al gehaald, en ze maakte de houdertjes zo mooi-glimmend, dat Blom zei : „Baje, daar kan ik me wel in scheren, zó spiegelen ze.”

Toen hingen ze de glinsterdingen aan de takken. Baje zette de piek er op. Die paste zo precies, en Blom had van die dikke, harde vingers : hij zou

natuurlijk die piek breken, als hij dat probeerde. Het vogeltje kwam op zijn oude plaats te zitten, met zijn kopje juist onder de diepste bocht van de slinger, de ballen kwamen aan dezelfde takken, waaraan ze ieder jaar werden opgehangen, de kaarsen werden er in gestoken.

Daarna gingen Blom en Baje een paar minuten naar de boom zitten kijken.

„We hebben hem toch wel precies als tóen?” vroeg Baje aan Blom.

„Daar kan je op rekenen,” antwoordde Blom.

Toen werd de boom in een hoekje van de mooie kamer gezet, naast het

Baje zette de piek er op . . .

grote kabinet. Baje haalde een dunne doek, en hing die er over heen. Ziezo, en morgenavond, als het Kerstmis was, en als de blinden van het huis goed dicht, helemaal pòtdicht zaten, werd die Kerstboom aangestoken.

Eigenlijk gaven Blom en Baje helemaal niet om een Kerstboom. Blom was nu al drie-en-zestig, en Baje was zestig. Wat moeten nu ook twee van zulke oude mensen met een Kerstboom doen? En het was eigenlijk een ding, dat niet op het platteland thuishoorde. De boeren deden niet aan Kerstbomen: dat was meer iets voor de mensen uit de stad.

Die hadden altijd van die nieuwerwetse snuffjes. En bij boerenarbeiders, zoals Blom er één was, zag je natuurlijk helemaal nóóit een.

Maar vijf-en-twintig jaar geleden had Blom het ding gekocht voor Rinske. Rinske was toen tien jaar. Tegen Kerstmis, zo in de buurt van Sinterklaas, was ze ziek geworden, heel erg. De dokter was gekomen. En Blom was naar de stad geweest, om wat speelgoed voor Rinske te kopen, waarmee ze de tijd op bed zich kon korten. Toen had hij ook dat Kerstboompje meegenomen met dezelfde dingen, die er nu nóg in hingen. En op Kerst-avond hadden ze de kaarsjes aangestoken.

O, wat had Rinske liggen kijken. Ze zei niets. Ze lag maar plat in haar bed en ze keek maar, ze keek maar, ze deed niets anders dan ál maar kijken. „Ik geloof, dat ik er beter van word” zei ze, toen de kaarsjes zo prachtig brandden.

Maar Rinske had zich vergist. Toen de Kerstvacantie voorbij was, bleef haar plaatsje op school leeg, en borg de meester haar boeken en schriften in de kast. Rinske zou ze niet meer nodig hebben.

Wanneer het boompje in de kamer brandde — het volgend jaar, en het jaar daarop, en zo al vijf-en-twintig Kerstfeesten achtereen, — dan zaten Blom en Baje er met vreemde gezichten naar te kijken. Blom rookte dan een goede sigaar, en Baje schonk af en toe een kopje thee. Maar ze zeiden bijna niets tegen elkaar. Het hoefde ook niet : ze wisten ook zó wel, waaraan ze beiden dachten : aan Rinske natuurlijk.

En daarom mocht niemand van de buurt weten, dat ze een Kerstboom hadden. Dat boompje was voor hen beiden alleen. Ja, wanneer de vlammetjes zo stonden te wiegelen op de blanke steeltjes, en als juwelen in het donkere groen blonken, dan hadden Blom en Baje soms het gevoel, of ze met hun drieën waren. Neen, àndere mensen hadden ze er niet bij nodig.

Maar nú stond het boompje dan met zijn stijve takken en zijn versiersels en zijn twaalf opgespaarde kaarsjes naast het kabinet.

„Nou moest je nog even een paar boodschappen doen bij Hellinga,” zei Baje tegen Blom. Ze was ànders zèlf wel gegaan, maar de Decembermiddag was grauw en mistig, en Baje wist, dat dit weer niet best was voor haar reumatiek.

„Schrijf alles maar op een papiertje,” zei Blom. Hij kon niet zo heel goed meer onthouden. „En doe dan het geld en die bonnen maar in de portemonnaie.”

Met een klein stompje potlood, waarvan Baje de punt telkens tussen haar lippen bevochtigde, schreef ze met dikke letters de boodschappen op een grauw velletje, dat ze uit een blocnote had gescheurd. Blom had zijn jekker aangetrokken, zo'n heerlijke dikke, en even later liep hij met de boodschappentas aan zijn arm langs de dijk. De portemonnaie en het briefje lagen op de bodem.

Het was helemaal geen Kerstweer, vond Blom. Dan moest je sneeuw hebben. Van die heerlijke, witte sneeuw, die de Friese landen nog eens zo wijd maakten als ze al waren. En een stralend zonnetje. En des avonds sterren, al maar sterren, een hele lucht vol sterren, tintelend en schitterend als schilfertjes diamant.

Maar die natte, koude mist . . . En tóch was het net, of er iets van een heerlijk en nabij geheim over de wereld hing. De bomen hieven hun takken op in de natte nevel, en het was of ze ergens op stonden te wachten, op iets groots en innigs, dat spoedig zou komen.

Straks, als het donker was geworden, zó donker, dat je hierbuiten geen hand voor ogen kon zien, zou de Kerstnacht er zijn. En in die Kerstnacht was het wonder van de liefde gekomen. Op déze wereld, waar alles zo scheef toeling. Overal zou het Kerstfeest zijn. Ook hier in dit lage, natte land.

Morgen zouden Baje en hij bij het Kerstboompje zitten.

Hij gaf niets om het hele Kerstboompje. Hij dacht niet eens aan het Kerstfeest, als hij er bij zat. Hij dacht alleen aan Rinske. En zo ging het met Baje ook.

Was het eigenlijk wel goed zo ? Andere mensen waren blij. Maar zij waren verdrietig. En ze voelden het als een opluchting, wanneer het Kerstboompje weer naar de zolder werd gebracht, en het leven van iedere dag zijn gewone gang begon.

Zo, nu was hij bij Hellinga.

Jongens, wat was het er druk. De mensen hadden zeker heel wat geld en bonnen. Hellinga kwam handen te kort.

„En wat moet Blom hebben ?” vroeg Hellinga.

„Baje heeft het op dit briefje geschreven,” zei Blom. „En hier heb je de portemonnaie met de bonnen. Dan moet je maar eens zien, of het uitkomt. Ik heb van die dingen geen verstand.”

Naast hem stond Meindert. Die woonde een vijftig meter bij hem vandaan. Meindert Nijeholt, een jongen van een jaar of twaalf. Nou, Blom mócht dien jongen graag. Die hielp hem vaak, als hij in de zomer zijn akkertje bewerkte.

Weet je wat, hij zou Meindert zeggen, dat hij op hem zou wachten. Dan konden ze samen naar huis terugkeren. Het was heel wat gezelliger met zijn beiden langs de dijk te lopen, dan alleen.

Meindert vond het best. En een kwartiertje later stapten ze met zijn tweeën naar huis terug.

De nevel was dichter geworden, en de landen verzonken in de donkerende avond. De klinkers van de weg glommen in het matte licht.

„Doe jij tegenwoordig de boodschappen ?” vroeg Blom.

Het was eigenlijk geen mannen- en geen jongenswerk, boodschappen te doen bij een kruidenier.

Ja, dat zat zo, vertelde Meindert, anders deed Jitske altijd de boodschappen, maar Jitske was ziek.

Daar hoorde Blom van op.

„Is 't erg ?” vroeg hij.

„Nee, gelukkig niet,” vertelde Meindert. Maar ze lag nu al twee weken in bed, en de dokter had gezegd, dat het nog best een tijdje kon duren ook.

„Och ja,” antwoordde Blom. „Wij komen tegenwoordig bijna nergens, en daardoor weten Baje en ik van niks, dat er gebeurt. Twee weken ziek. Dat is een hele tijd. Jammer, dat Jitske met Kerstfeest op bed moet liggen.”

Nou, het speet Jitske zèlf ook, vertelde Meindert. Ze had zo graag naar het Kerstfeest van de Zondagsschool gewild. Maar daar kwam natuurlijk niks van.

„Spõtich” zei Blom.

Ja, vooral van die Kerstboom. Jitske vond de Kerstboom het mooiste van het hele feest. Meindert zelf hield meer van de tractatie, die je er kreeg, al vond hij die boom natuurlijk ook wel aardig. Maar Jitske had het maar àl over die boom. Over niets anders dan over die boom . . .

„Zo, zo,” antwoordde Blom peinzend. „Zo, zo.”

„Maar die Kerstboom kan je niet in je kamer halen,” ging Meindert voort. Neen, dàt ging niet, beaamde Blom. Dàt ging niet.

„Dan moet Jitske maar een jaartje wachten,” zei Blom.

Ja, dat zei Mem ook iederkeer tegen Jitske. Maar Jitske vond een jaar zo lang. En misschien zijn er volgende Kerstmis hélemaal geen kaarsen meer.

„Wij scille wol es sjen,” zei Blom. „Wij scille wol es sjen.”

„Wat bedoelt Blom ?” vroeg Meindert. Wij zullen wel eens zien ? Blom kon de Kerstboom van de Zondagsschool toch niet bij Jitske in de kamer zetten ? Neen, neen, natuurlijk niet. Neen, hij bedoelde er niets mee. Hij wou alleen maar zeggen, dat je volgend jaar misschien weer zoveel kaarsen kon kopen, als je wilde. Anders niet.

Zo, en nu was Blom, waar hij wezen moest.

„De complimenten aan Heit en Mem, en het beste met Jitske,” zei hij.

„Dag Blom !” riep Meindert.

Blom stapte nadenkend het huisje binnen. Meindert verdween in de nevel van die wonderbaarlijke avond, die zó vol geluk was.

„Hier zijn de boodschappen,” zei Blom, en hij zette met een zucht de tas op de tafel neer.

„Heb je slecht nieuws ?” vroeg Baje, toen ze in Bloms gezicht keek. Hij zag zo ernstig.

Nee, helemaal niet. Het was druk bij Hellinga. Stampende-vol. En helemaal geen Kerstweer.

Maar nú zou hij toch maar eens over Jitske beginnen en over dat kleine boompje, dat in de mooie kamer naast het kabinet stond. Wat drommel nog-an-toe : het was toch beter, wanneer een ziek meisje als Jitske naar dat boompje keek dan twee oude mensen, die de rimpels op hun gezicht en handen hadden, en die eigenlijk niet eens aan dat boompje zaten te denken. Wat zou Baje zeggen ?

„Ik ben met Meindert teruggelopen,” zei Blom. En nu vertelde hij, dat Jitske ziek was, en dat ze niet naar het Kerstfeest van de Zondagsschool kon gaan, en dat het haar zo speet van die Kerstboom.

„Baje, wat zou je er van denken, als wij eens . . . ons boompje . . . ?” vroeg hij voorzichtig.

„Ons boompje ? Geen sprake van,” zei Baje beslist.

Maar Blom liet zich zo gauw niet van zijn stuk brengen.

„Het is toch Kersttijd, Baje,” zei Blom. „En dan moet je wat meer voor àndere mensen over hebben dan anders.”

Ja, ja, dat wist Baje ook wel. Ze trommelde nadenkend met haar oude vingers op de tafel, en plukte aan het kleedje, dat onder het theeblad lag.

Maar h t boompje. Dat oude boompje, waar ze nu al zo vaak Kerstmis mee hadden gevierd.

„Misschien is het voor ons een beter Kerstfeest z nder dan m t dat boompje,” merkte Blom op. „Dan hebben we er tenminste nog iets goeds mee gedaan. Dan hebben we tenminste iets gegeven, waar we z lf van hielden.”

En vooruit, ze hadden immers nu al vijf-en-twintig jaar dat boompje gehad : licht, dat nu een  nder er eens van genoot. En ze konden z nder dat boompje immers even goed denken aan . . .

De kinderen stonden er met de neuzen op . . .

Baje keek lang voor zich uit, net of ze over het meer zag. Het was beter, goed voor anderen te zijn, dan je met je eigen verdriet op te sluiten.

„Laten we het dan maar doen, Blom,” zei ze. „Het is morgen Kerstfeest.”

Diezelfde avond nog pakte Blom het boompje in een groot vel groen vloe, en bracht het in het donker naar de Nijeholts. Hij liep er z  voorzichtig mee, net of het een klein kind was. Onder het siedepampier hoorde hij het zachte getinkel van de versierselen.

„Hier heb ik wat voor Jitske,” zei hij, toen hij bij de Nijeholts in de kamer stond. „Het is maar een aardigheidje hoor, meer niet. Ik wist niet, dat ze

ziek was, en dat ze zo graag naar het Kerstfeest wou. Ik hoorde het vanmiddag van Meindert."

Behoedzaam zette hij het boompje op tafel.

De kinderen stonden er met de neuzen om heen, en Jitske kon er niets van zien. De jongens moesten wat op zij gaan, zodat de zieke ook kon kijken.

Wat zou er wel onder dat groene vloeï zitten? Het leek wel... het leek wel... Maar dat kòn toch niet! Dat zou toch àl te mooi zijn.

Met bevende handen pelde Blom het papier om het boompje vandaan, en daar stond het in zijn simpele luister, van zijn versierselen en zijn twaalf kaarsjes.

„O, wat prachtig, Blom!” riep Jitske. „Wat prachtig! Nou kan ik ook naar een Kerstboom kijken.”

„Het is veel te mooi,” zei Mem.

Och, het was maar een oud boompje, zei Blom. Ze hadden het nog op zolder staan. Van vroeger. Maar het kòn zo nog wel. En hij genoot van de vreugde, die hij het zieke meisje had bereid.

„Ze is er net zo blij mee, als onze Rinske vroeger,” schoot het door zijn hoofd.

„Kom morgenavond bij ons, als het boompje brandt,” nodigde Vrouw Nijeholt uit, „en breng Baje dan mee.”

„Ik zal het haar zeggen,” beloofde Blom. „Ik weet niet, of ze kan. Ze heeft zo'n last van haar benen.”

Hij wist eigenlijk wel, dat Baje niet zou komen. Netzomin als hij.

Even later stond hij weer op de weg. Nou was het toch net, of God op de aarde rondwandelde, zoiets heerlijk ging er over de wereld. Je kon het niet zien, je kon het niet horen. Je vóelde het alleen maar. De landen lagen verzonken in de Decemberavond, en plotseling klonk van heel ver het vochtige geluid van een zingende kerkklok.

Er viel iets op de brede kraag van zijn jekker.

Toen kwam hij thuis, waar Baje hem al wachtte.

„Was Jitske blij?” vroeg ze.

Blom knikte, en snoot zijn neus.

„Het regent toch niet?” zei Baje, en ze keek naar een druppel, die op zijn kraag glinsterde.

„Nee, het regent niet,” antwoordde Blom. „Het is alleen wat vochtig buiten met die mist.”

Maar Baje begreep. Ze gaf Blom een kus in zijn grijze haar. Dat deed ze anders alleen, wanneer hij jarig was...